

Олександр Вегержинський,
аспірант кафедри політології,
Національний університет «Кієво-Могилянська академія»
o.veherzhynskiy@ukma.edu.ua
<https://orcid.org/0009-0003-8835-8751>

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ІНДЕКСУ ПУБЛІЧНОСТІ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ ГРОМАД

Взаємозв'язок між індексом публічності місцевої влади в Україні та успішністю реалізації стратегій розвитку громад є ключовим фактором, що визначає не лише ефективність місцевого самоврядування в умовах війни та повоєнного відновлення, а й перспективи місцевих виборів та електоральну поведінку громадян. Актуальність цього питання посилюється в контексті децентралізації, яка, з одного боку, відкриває громадам нові можливості для самостійного розвитку, а з іншого – вимагає від місцевих лідерів високого рівня компетентності, прозорості та здатності відповідати на виклики часу. У період воєнного стану та після його завершення ці якості стають вирішальними для формування позитивного іміджу місцевої влади та забезпечення підтримки з боку виборців.

Децентралізація в Україні, розпочата у 2014 році, суттєво змінила розподіл повноважень і ресурсів між центральною владою та громадами. Збільшення доходів місцевих бюджетів, можливості міжмуніципальної співпраці та доступ до грантових програм, таких як Interreg Europe чи «U-LEAD з Європою», створили передумови для економічного та соціального розвитку на місцевому рівні. Проте ці можливості реалізуються повною мірою лише там, де місцева влада демонструє високий рівень публічності та підзвітності. Напри-

клад, громади з прозорими механізмами ухвалення рішень та доступними онлайн-платформами для моніторингу витрат і стратегій розвитку отримують не лише більшу довіру громадян, а й конкурентну перевагу в залученні міжнародних інвестицій. Згідно з даними мережі ОПОРА, у період з 2013 до 2018 року індекс публічності місцевої влади корелював із підвищенням довіри до самоврядування, що свідчить про прямий зв'язок між відкритістю влади та її легітимністю в очах населення (Публічність місцевого самоврядування, 2019).

Воєнний стан додав нових викликів, які впливають як на управлінські процеси, так і на сприйняття влади громадянами. Наприклад, в Одесі, де фактична кількість внутрішньо переміщених осіб (ВПО) у квітні 2024 року перевищила 235 тисяч осіб за даними Міжнародної організації з міграції (ІОМ, 2024), місцева влада змушена одночасно вирішувати питання інтеграції переселенців, забезпечення їх базовими потребами та організації цивільного захисту. У таких умовах ефективність дій місцевих лідерів безпосередньо впливає на рівень довіри до них. Громади, які демонструють швидке реагування на кризові ситуації та залучають громадян до ухвалення рішень, мають більше шансів зберегти підтримку населення, що може стати вирішальним фактором під час місцевих виборів.

Успішність реалізації стратегій розвитку громад залежить не лише від внутрішніх ресурсів, а й від зовнішньої підтримки, зокрема міжнародного фінансування. Програма Interreg Europe 2021–2027 із бюджетом 379 млн доларів США пропонує співфінансування на рівні 70–80 % для проектів, які відповідають європейським стандартам прозорості та мають чітко визначені стратегії розвитку (Interreg Europe 2021–2027, 2023). Громади з високим індексом публічності, які впроваджують рекомендації «U-LEAD з Європою», демонструють кращі результати в залученні таких коштів, що сприяє не лише економічному зростанню, а й підвищенню їхньої при-

вабливості для бізнесу та інвесторів (Всеукраїнська Асоціація ОТГ, U-LEAD, 2023). Цей аспект має довгострокові наслідки для електоральної поведінки: громадяни схильні підтримувати тих лідерів, які забезпечують видимі результати та стабільність.

Прозорість і підзвітність місцевої влади також формують передумови для активної участі громадян у житті громад. Упровадження онлайн-платформ для моніторингу стратегій розвитку, регулярне звітування перед населенням та створення механізмів прямої демократії (наприклад, громадських слухань чи електронних консультацій) зміцнюють довіру до влади та підвищують її легітимність. У громадах, де такі інструменти активно використовують, спостерігається вищий рівень громадянської активності, що може впливати на явку під час виборів та переваги виборців. Навчальні програми для представників місцевої влади, спрямовані на підвищення їхніх компетенцій у стратегічному плануванні та управлінні в умовах обмежених ресурсів, також відіграють важливу роль у формуванні позитивного іміджу лідерів громад.

З точки зору перспектив місцевих виборів, індекс публічності місцевої влади та успішність реалізації стратегій розвитку стають ключовими факторами, що впливають на електоральну поведінку громадян. Виборці дедалі частіше орієнтуються не лише на популістські обіцянки, а й на конкретні досягнення місцевих лідерів у сфері прозорості, залучення ресурсів та вирішення нагальних проблем. У громадах, де влада демонструє низький рівень відкритості або не здатна адаптуватися до викликів війни та повоєнного відновлення, зростає ризик протестного голосування або підтримки нових кандидатів, які обіцяють зміни.

Підсумовуючи взаємозв'язок індексу публічності місцевої влади в Україні та реалізації стратегій розвитку громад, можна дійти таких висновків:

1. Вплив на підтримку влади. Високий індекс публічності місцевої влади та успішна реалізація стратегій розвитку

громад безпосередньо корелюють із рівнем довіри громадян до голів міських рад. У контексті місцевих виборів це означає, що лідери, які забезпечують прозорість, підзвітність і видимі результати, матимуть перевагу серед виборців. У воєнний і повоєнний періоди особливо цінуються здатність швидко реагувати на кризи та залучати ресурси для відновлення.

2. Перспективи місцевих виборів. Громади з високим індексом публічності та активною участю в грантових програмах (наприклад, Interreg Europe) мають кращі шанси на стабільну підтримку чинної влади. У таких регіонах виборці, ймовірно, голосуватимуть за продовження розпочатих реформ, тоді як у громадах із закритими процесами ухвалення рішень можливі протестні настрої.

Для підвищення електоральних перспектив місцева влада має зосередитися на впровадженні стандартів прозорості, адаптації європейських практик управління та залученні громадян до контролю за виконанням стратегій. Активна комунікація з населенням та демонстрація конкретних результатів (наприклад, залучення інвестицій чи покращення інфраструктури) можуть стати вирішальними факторами успіху на виборах.

Отже, взаємозв'язок між індексом публічності, довірою громадян і реалізацією стратегій розвитку громад не лише визначає ефективність місцевого самоврядування, а й формує електоральні настрої. У період повоєнного відновлення України громади, які поєднують прозорість із практичними результатами, матимуть найбільші шанси на підтримку виборців і сталий розвиток.

Список використаних джерел

Всеукраїнська Асоціація ОТГ, U-LEAD. (2023). Методичні рекомендації щодо стратегічного планування в громадах. <https://is.gd/kGI7fd>.

- Публічність місцевого самоврядування за рік до чергових виборів: результати шостого дослідження. (2019.10.01). ОПОРА. <https://is.gd/xCWvSj>.
- Interreg Europe 2021–2027: новий інструмент розвитку став доступним для українських громад. (2024.04.09). Децентралізація. <https://decentralization.gov.ua/news/17911>.
- ІОМ. (2024). *Звіт про внутрішнє переміщення населення в Україні: опитування загального населення*. <https://is.gd/sENCFW>.